

Kiszervezési szerződések kötelező elemei a Szolvencia II irányelv rendszerében

1. TÉNYÁLLÁS

A Magyar Nemzeti Bankhoz (MNB) állásfoglalás kibocsátásával kapcsolatos beadványt (Megkeresés) benyújtó biztosító (Biztosító) a kiszervezési szerződések tartalmi elemeire vonatkozó rendelkezések értelmezésével kapcsolatban kérte az MNB állásfoglalását.

A Biztosító előadta, hogy jelenleg a Bizottságnak a Szolvencia II irányelv¹ kiegészítéséről szóló (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendelete (Szolvencia II végrehajtási rendelet) határozza meg „a kiszervezési szerződések kötelező tartalmi elemeit”. A Szolvencia II végrehajtási rendelet 274. cikk (4) bekezdés d) pontja alapján a kiszervezési szerződésben a szolgáltató (a kiszervezett tevékenységet végző) általi szerződésfelbontás esetére kellően hosszú felmondási időt kell rögzíteni annak biztosítása érdekében, hogy a biztosító alternatív megoldást találjon, és így – a Megkeresésben hivatkozott felügyeleti állásponttal összhangban – a kiszervezett tevékenységet végző nem szüntetheti meg azonnali hatállyal a kiszervezési szerződést.

2. JOGKÉRDÉS

2.1. A Biztosító idézte többek között a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) 90. § (1) bekezdését, amelynek megfelelően a biztosító – az adatvédelmi előírások betartása mellett – tevékenységének bármely elemét kiszervezheti. Utalt továbbá arra, hogy a kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek kiszervezését és a kiszervezés tartalmában bekövetkezett változást a biztosító a Bit. 90. § (6) bekezdésére alapján köteles az MNB-nek előzetesen, öt nappal a kiszervezést vagy a változást megelőzően bejelenteni, valamint hogy a „*kiemelten fontos feladatkörök felsorolását a Bit. 81. §-a tartalmazza*”.

A Megkeresésben írtak szerint a „*kiszervezésre vonatkozó szerződések kötelező tartalmi elemei tekintetében*” sem a Bit., sem pedig a korábbi biztosítási törvény – a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (Régi Bit.) – nem tesz különbséget „*a kiemelten fontos feladatkörök és az egyéb feladatkörök, tevékenységek kiszervezésére irányadó kötelező szerződési tartalmak között*”. A kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek kiszervezésével összefüggésben „*[s]zerződéses többletkövetelményeket (...) kizárólag a 2015/35 EU rendelet 274. cikk (4) bekezdése határoz csak meg*”, amikor előírja, hogy biztosító és a szolgáltató közötti írásos megállapodásban (a kiszervezési szerződésben) valamennyi ott meghatározott követelményt, tartalmi elemet egyértelműen meg kell állapítani. Az ilyen kötelező elemek közé tartozik a „*szolgáltató általi szerződésfelbontás kellően hosszú felmondási ideje ahhoz, hogy a biztosító (...) alternatív megoldást találjon*”.

Az idézett rendelkezés nyomán a „*kiszervezett tevékenységet végző szolgáltató részére nem biztosítható a szerződés azonnali hatályú felmondásának joga a megállapodásokban*”, ugyanakkor a Biztosító álláspontja szerint ezt a korlátozást mindössze akkor kell alkalmazni a „*szolgáltatóval kötött írásos megállapodásban, ha kritikus vagy fontos működési feladatkörök vagy tevékenységek kerülnek kiszervezésre*”. Ennek alátámasztásául a Biztosító előadta, hogy a Szolvencia II végrehajtási rendelet 274. cikk (4) bekezdése – az abban található, a 274. cikknek a „*kritikus vagy fontos működési feladatkörre vagy tevékenységre*” vonatkozó (3) bekezdésére való hivatkozás miatt – kizárólag a „*kritikus vagy fontos működési feladatkör vagy tevékenység kiszervezése esetére állapít meg többletkövetelményeket*”, valamint hogy a biztosítói állásponttól „*eltérő jogértelmezés sem a 2015/35 EU rendelet 274. cikkéből, sem a Bit. ügymenet kiszervezésére vonatkozó rendelkezéseiből nem állapítható meg*”.

2.2. A fentiek nyomán a Biztosító arra nézve kérte az MNB állásfoglalását, hogy a Szolvencia II végrehajtási rendelet 274. cikk (4) bekezdésében a biztosítók kiszervezési szerződéseire nézve meghatározott tartalmi követelmények csak a kritikus vagy lényeges feladatkörök vagy tevékenységek kiszervezése esetén irányadóak, vagy az adott kötelező tartalmi elemekről valamennyi kiszervezési szerződésben rendelkezni kell.

¹ A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II)

3. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

3.1. Amint az az MNB honlapján megtalálható, „*Állásfoglalás kéressel kapcsolatos eljárások és elvek*” című tájékoztatóban² is szerepel, a jogszabályok által meghatározott körön kívül az MNB-nek nincs hatásköre – többek között – szerződések, termékek, üzleti megoldások, folyamatok jogi megfelelőségének előzetes, általános vizsgálatára. Állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, illetve keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az állásfoglalás kiadása nem hatósági ügy, arra nem vonatkoznak a hatósági eljárásokban irányadó határidők, és bármely tevékenységnek, üzleti döntésnek, jogügyletnek (illetve ezek elhatározásának, megkezdésének, végrehajtásának) az MNB állásfoglalásától való függővé tétele kizárólag az állásfoglalást kérő személy felelőssége. A jelen állásfoglalásban foglaltak nem értelmezhetőek a Megkeresésben írtakkal összefüggő megállapodások, üzleti megoldások jogszabályi megfelelőségével kapcsolatos felügyeleti álláspontként, az MNB célja a jelen – nem kötelező erejű – állásfoglalás kiadásával összefüggésben az, hogy a Biztosító annak ismeretében alakíthassa ki saját jogi álláspontját.

3.2. A biztosító ügymenetének, tevékenységének kiszervezésével kapcsolatos magyarországi szabályozás számos változáson ment keresztül. Az 1995-ös biztosítási törvény³ (**Első Bit.**) 2001. január 1. napjától hatályos – a későbbiekben módosított – szövege szerint biztosítók esetében az ügymenet kiszervezését a biztosítási tevékenység valamely részének más által történő végzése jelentette,⁴ és a biztosítói ügymenet kiszervezésének szabályai között az Első Bit 10. számú melléklete felsorolta a biztosító által ki nem szervezhető feladatokat, valamint a felügyeleti engedéllyel kiszervezhető, illetve az engedély nélkül kiszervezhető tevékenységeket (például vagyonbefektetés és kezelés, személyzeti ügykezelés, bérszámfejtés).

A Régi Bit. eredeti, 2004. május 1. napjától hatályos szövege szerint az ügymenet kiszervezésének az az eset minősült, ha a biztosító a biztosítási tevékenysége valamely részének végzésére mást bíz meg.⁵ A törvényi meghatározás 2014. január 1. napjától módosult, így az ügymenet kiszervezését jelentette, ha a biztosító a biztosítási vagy azzal közvetlenül összefüggő tevékenysége valamely részének végzésére mást bíz meg.⁶

Mind az Első Bit., mind a Régi Bit. tartalmazott a kiszervezési szerződések kötelező tartalmi elemeire vonatkozó rendelkezéseket, az utóbbi pedig – a Szolvencia II irányelv irányelv bevezetésére történő felkészülést szolgáló törvénymódosítás nyomán – annak szerződésben való rögzítését is előírta, hogy a kiszervezett tevékenységet végző csak felmondási idővel szüntetheti meg a szerződést, és a felmondási időnek elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy a biztosító a feladatkör vagy tevékenység ellátásáról gondoskodhasson.⁷

A Szolvencia II irányelv átültetését célzó, 2016. január 1. napjától hatályos Bit. 90. §-a rögzíti, hogy az adatvédelmi előírások betartása mellett a biztosító a tevékenységének bármely elemét kiszervezheti, azzal, hogy a kiemelten fontos – a Szolvencia II irányelvben „kritikus vagy lényeges” („critical or important”) – feladatkörök vagy tevékenységek kiszervezésének esetén külön követelmények alkalmazandóak. A Bit. ugyanakkor már csak az ún. kisbiztosítók (a Bit. hatodik részének hatálya alá tartozó, a Szolvencia II irányelv szerinti szabályozás alól kivett biztosítók) általi kiszervezés vonatkozásában rögzíti a kiszervezési szerződések kötelező tartalmi elemeit,⁸ ezeket a többi intézmény tekintetében – a Szolvencia II irányelvben szereplő felhatalmazás⁹ alapján – a valamennyi tagállamban közvetlenül hatályos Szolvencia II végrehajtási rendelet határozza meg részletesen. Utóbbi preambuluma (101) pontja alapján a kiszervezési szerződéssel kapcsolatos követelmények célja annak biztosítása, hogy „a feladatkörök és tevékenységek kiszervezése hatékonyan történjen, és ne ássa alá a biztosító (...) által a 2009/138/EK irányelv szerint teljesítendő kötelezettségeket”. E jogpolitikai cél elérése érdekében írja elő a jogszabály többek között a biztosító és a – kritikus vagy fontos működési feladatkörre vagy tevékenységre kiválasztott – szolgáltató közötti írásbeli megállapodás megkötésének kötelezettségét [Szolvencia II végrehajtási rendelet 274. cikk

² <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

³ A biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény

⁴ Első Bit. 3. § 34. pont

⁵ Régi Bit. 3. § 63. pont

⁶ A módosítást tartalmazó 2013. évi LXXXVI. törvény vonatkozó indokolása szerint a „törvény pontosítja az ügymenet kiszervezés fogalmát, amely így igazodik a biztosító által végezhető tevékenység teljes köréhez és nem szűkíti be indokolatlanul a kiszervezhető kört”.

⁷ Első Bit. 48/C. §, Régi Bit. 78. § (1) bekezdés g) pont

⁸ Bit. 214. § (5)-(6) bekezdés

⁹ Szolvencia II irányelv 50. cikk

(3) bekezdés c) pont], valamint hogy az ilyen – kritikus vagy fontos működési feladatkörre vagy tevékenységre vonatkozó – kiszervezési szerződés kötelező tartalmi elemei közé tartozik a „szolgáltató általi szerződésfelbontás kellően hosszú felmondási ideje” [Szolvencia II végrehajtási rendelet 274. cikk (4) bekezdés d) pont]. A fentiek értelmezését, alkalmazási körének meghatározását segíti, hogy az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíjhatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority, **EIOPA**) – az általa kérdés-válasz formájában kiadott tájékoztatóban (**EIOPA Q&A**) – több helyen is rögzítette, hogy a Szolvencia II végrehajtási rendelet 274. cikkének egyes előírásai csak a kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek tekintetében irányadók.¹⁰

Mindezek alapján a jelenlegi jogszabályi környezetben a kiszervezési szerződések kötelező elemeit a Szolvencia II szabályozási rezsim hatálya alá tartozó biztosítók esetében a Szolvencia II végrehajtási rendelet határozza meg részletesen, és az ilyen tartalmi elemeket – köztük a kiszervezett tevékenységet végző általi azonnali hatályú felmondás lehetőségét kizáró, megfelelő hosszúságú felmondási időre vonatkozó követelményt – a kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek tekintetében teszi kötelezővé. (Megjegyzi az MNB, hogy adott esetben nem kiemelten fontos feladatkör vagy tevékenység kiszervezése esetén is indokolt lehet arra törekedni, hogy a kiszervezési szerződésben szerepeljenek a Szolvencia II végrehajtási rendelet szerinti elemek. E körben célszerű figyelembe venni többek között, hogy bármely kiszervezett tevékenység esetében – nemcsak a kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek kiszervezésekor – irányadó a kiszervezett tevékenység jogszabály- vagy szerződéssértő módon történő végzése esetén történő azonnali hatályú felmondásra vonatkozó (a biztosítót terhelő) kötelezettség [Bit. 91. § (2) bekezdés], valamint a kiszervezéssel kapcsolatos felügyeleti jogosultságok előírása [Bit. 277-278. §].)

3.3. Az MNB álláspontja szerint helytálló tehát a Megkeresésben ismeretett biztosítói vélemény abban, hogy a Szolvencia II végrehajtási rendelet alapján nem kötelező az ott írt tartalmi elemek szerepeltetése az „*olyan kiszervezési szerződésben, amelynek során nem kritikus vagy fontos működési feladatkör vagy tevékenység kerül kiszervezésre*”.

Pontatlan ugyanakkor a Megkeresés akkor, amikor rögzíti, hogy a „*kiemelten fontos feladatkörök felsorolását a Bit. 81. §-a tartalmazza*”. A Bit. hivatkozott rendelkezése – amint az a biztosítási törvény kommentárjának¹¹ a Bit. 81. §-ához fűzött részében is szerepel – „*a kötelező minimumot határozza meg, azaz a biztosítónak lehetősége van további kiemelten fontos feladatkörök meghatározására, igazodva a biztosító méretéhez és tevékenységéhez*”. A biztosítónak kell – a biztosítók és viszontbiztosítók irányítási rendszeréről szóló 17/2019. (IX.20.) számú MNB ajánlással¹² (**Ajánlás**), illetve az EIOPA irányítási rendszerre vonatkozó iránymutatásaival¹³ (**EIOPA Iránymutatások**) is összhangban – meghatároznia, hogy az általa kiszervezett feladatkör vagy tevékenység kritikus vagy lényeges jellegű-e, tehát nélkülözhetetlen-e a biztosító működéséhez, az adott feladatkör vagy tevékenység nélkül a biztosító képes lenne-e nyújtani szolgáltatásait a kötvénytulajdonosok számára.¹⁴ E körben figyelembe kell venni az EIOPA Iránymutatások konzultációjával kapcsolatban közzétett jelentés¹⁵ 2.291.-2.292. pontjaiban szereplő, példalózó felsorolást is, amely szerint kritikus vagy lényeges feladatkörnek vagy tevékenységnek minősül többek között az adattárolás, a mindennapi rendszerfenntartás- és támogatás, a kárrendezés,¹⁶ az eszközök befektetése és a portfóliókezelés, míg nem minősíthetők kritikus vagy lényeges feladatkörnek vagy tevékenységnek a logisztikai támogató szolgáltatások (például étkeztetés, takarítás), az alkalmazottak képzése, valamint a humán erőforrás gazdálkodás egyes elemei (például ideiglenes munkavállalók toborzása, bérszámfejtés).

A kiszervezett tevékenység kiemelten fontos jellegének megítélése esetről esetre, az adott feladatkör vagy tevékenység összes körülményének részletes értékelése alapján lehetséges és a biztosító feladata, amelynek – amint

¹⁰ „Article 49 of the Directive and Article 274 of the Delegated Regulation contain provisions applicable to outsourcing, some of them only relevant with respect to the outsourcing of critical or important functions or activities.” [EIOPA Q&A, 1801. kérdés és 1994. kérdés (https://www.eiopa.europa.eu/content/1801_en?source=search, https://www.eiopa.europa.eu/content/1994_en?source=search)]

¹¹ Kommentár a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvényhez (Wolters Kluwer Kft., szerkesztette: Kovács Zsolt)

¹² <https://www.mnb.hu/letoltes/17-2019-biztositok-es-viszontbizt-iranyitasi-rendszer.pdf>

¹³ Guidelines on System of Governance (EIOPA-BoS-14/253, https://www.eiopa.europa.eu/content/guidelines-system-governance_en)

¹⁴ Ajánlás 60. pont, EIOPA Iránymutatások 1.113. pont

¹⁵ Final Report on Public Consultation No. 14/017 on Guidelines on System of Governance (EIOPA-BoS-14/253, https://register.eiopa.europa.eu/Publications/Consultations/EIOPA_EIOPA-BoS-14-253-Final%20report_Governance.pdf)

¹⁶ A kárrendezéssel kapcsolatban az Ajánlás 61. pontja és az EIOPA Iránymutatások 1.114. pontja is rögzíti, hogy a kiszervezésre vonatkozó követelmények hatálya alá tartozik az az eset, ha „egy, a biztosító alkalmazásában nem álló biztosításközvetítő felhatalmazást kap arra, hogy a biztosító nevében és számlájára (...) kárigényeket rendezzen”.

arra az Ajánlás és az EIOPA Iránymutatások egyaránt utalnak¹⁷ – rendelkeznie kell a kiszervezni tervezett tevékenység kritikus vagy lényeges voltának meghatározásával kapcsolatos szempontokra is kiterjedő kiszervezési szabályzattal. Az egyes kiszervezendő tevékenységek jellegével kapcsolatos mérlegelés, döntés jelentőségét kiemeli többek között az is, hogy a Bit. 90. § (5)-(6) bekezdései alapján a kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek kiszervezését a biztosító köteles az MNB-nek öt nappal a kiszervezést megelőzően bejelenteni, továbbá a kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek nem szervezhetőek ki akkor, ha a kiszervezés (i) a biztosítási szerződésekből eredő kötelezettségek teljesítésére való képességét érintő módon veszélyezteti az irányítási rendszer minőségét, illetve növeli a működési kockázatot, (ii) akadályozza az MNB-t a feladatai teljesítésében, vagy (iii) veszélyezteti az ügyfelek érdekeit.

¹⁷ Ajánlás 63. pont, EIOPA Iránymutatások 1.116. pont